

Helsingist umbes 180 km põhja pool asuv 210.000 elanikuga Tampere linn võõrustas 10.-14. juulini Euroopa noorsooklassi (U23) kergejõustiku meistrivõistlusi. Käisime Eesti Kergejõustikuliidu toel koos Tiit Pärnaga kui kergejõustikukohtunikud vaatamas võistlusi nõ. oma mätta otsast. Jälgimaks eeskätt kohtunike tööd ja võistluste vahetut teenindamist ning läbiviimist. Reisi eesmärk oli kõrva taha panna ning talletada olulisim seisukohast, et kahe aasta pärast võtab Euroopa noorsooklassi parimaid kergejõustikulasi võõrustada Tallinn.

Tulenevalt oma kohtuniketegevusest Eestis jälgisin tähelepanelikumalt võistluste informatsiooniteenistuse tööd, Tiit vaatles terasemalt stardikohtunike tegevust. Loomulikult hoidsime silma peal kõigel, mis puudutas kohtunike- ning vabatahtlike tegevust kõigil aladel. Oli, mida vaadata. Kas ka talletada ja mõtteis 2015. aasta Tallinna võistlusesse kaasa võtta, sellest hiljem.

Staadion ja võistlustingimused

Euroopa Meistrivõistlusi võõrustas 16.800 pealtvaatajat mahutav Tampere (Ratina) staadion. Publiku huvi võistluste vastu oli hoolimata võistlust ainult TV vahendusel näinute arvamusele üsna korralik keskmine. Ametliku statistika kohaselt võis mõnel finaalide õhtul olla pealtvaatajaid kuni 8000. Meie hinnangul oli neid ehk mõnevõrra vähem, 5000-6000. Ehk võinuks publiku huvi soodsamate tegurite juures suuremgi olla, sest 15 eurone päevapileti hind oli minu hinnangul üsna kõrge. Samas saanuks üsna kerge vaevaga võistlusi jälgima pääseda ka plangu alt (sõna otseses mõttes).

Hoolimata sellest, et Tampere on tegemist pargi tüüpi staadioniga, tõusevad tribüünid seal üsna järsult ja üsna kõrgele, tekitades nn. katla efekti ning loovad võistlejatele korraliku ergutamise korral üsna mõnusa fooni.

Tampere Ratina staadion

Suur oli meie üllatus kui ilmnes, et Tampere staadion on sootuks ilma soojendusstaadionita. Võistlejate soojenduseks oli ette nähtud ühe otsatribüüni taga asuv kuue rajaga 100 meetrine sprindisirge, mis tubli kolmandiku ulatuses oli veel erineva inventariga (tõkked, teibamatt) kaetud. Lisaks üks kaugushüppe kast ning kuulitõukesektor, mida kasutada ei saanud. Soojendusareeni kõrval asusid ka võistlejate kogunemiskohaks mõeldud telgid ning otsatribüüni all võistkondade massaažiboksid.

Soojendusala staadioni kõrval

See kõik tegi kogu pildi kirjuks, olemise kilukarbilikuks ning sportlastele soojategemist ilmselt mitte väga soosivaks. Pikema soojendusjooksu tegemiseks olid korraldajad eraldanud ka staadioni kõrval asuva looduslikult küll kauni, ent hoopis muud eesmärki täitva järveäärse pargi koos kruusarajaga. Pikkade heidete jaoks tuli võistlejatel liikuda staadionilt umbkaudu 500 meetrit välja ühele lihtsale, elumajade vahel asuvalle haljasalale, kuhu oli kohale toodud kaitsevõrguga heitering, kaks soojakut ning sanitaarkonteinerit (väli WC-d). Õnneks oli haljasala piiratud ajutiste aedadega ning sealsed heited ehk ohtu ümbritsevale elu-olule ei kujutanud.

Pikkade heidete soojendusala Tamperes

Võistkondade massaažiboksid asusid, nagu mainitud, otsatribüüni all, soojendussirge kõrval üsna kitsalt kõrvuti asetsevatena. Ilma igasuguse privaatsuseta ja ütlemata spartalikes oludes. Kõige äärmise, Prantsusmaa võistkonnale mõeldud ruutmeetri naabrusest viidi näiteks EM-i medaliste autasustamisele.

Võistkondade massaažiboksid

Staadioni ja selle abihoonete vahel liikumine oli esmalt üsna keeruline ja hiljem lihtsalt harjumatu. Selle lihtsaks põhjuseks oli suunavate viitude vähesus. Seda eriti kontekstis, kus Tallinnas toimuvatel võistlustel oleme harjunud nägema korralike suunavaid silte pea iga posti küljes. Tamperes tuli paljuski üht või teist olulist ruumi otsida intuitsiooni toel. Tehnilise informatsiooni keskusesse (TICi) suunas näiteks vaid kaks silti, millest üks oli pealegi eksitav. Jahutusjää ja joogivee sildid asusid seal, kus niigi oli juba ilmselge, et seal asuvad jää ja vesi. Viitude vähesus tingis ka selle, et alles viimasel päeval saime kogemata teada, et Tampere staadioni võistluskeskuses asub tegelikult kaks akrediteerimiskeskust (üks ajakirjanikele ning osalevatele võistkondadele, teine vabatahtlikele).

Kohtunike ja vabatahtlike tegevus üldisemalt

Euroopa meistrivõistluste läbiviimisse oli kaasatud kohalike sõnul kokku 800 vabatahtlikku, neist pooled olid vahetult seotud staadionil toimuva teenindamiseks sh. ka kohtunikud. Vabatahtlike sedavõrd ulatuslik kaasamine oli kahtlemata kiiduväärt saavutus, paraku ei tagatud kvantiteediga alati kvaliteeti. Ilmselgelt olid paljud priitahtlikud kaasatud ka sotsiaalse žestina. Eriti ilmnes see akrediteerimiskeskuses, kus soovijaid teenindas teiste seas rõõmsameelne liikumispuudega ratastoolis noormees, kellele töö tegemiseks polnud samas sobivaid tingimusi loodud. Nii võiski iga pöördumise järel nimetatud noormehe poole näha pilti, kus kolm vabatahtlikku abistasid omakorda üht hädas olevat vabatahtlikku.

Võistluste kohtunike riietuseks olid eraldatud heledad, rohekas-sinised Stadiumi T-särgid, mis olid sobivalt mitte väga silmatorkavad. Vihma puhuks olid olemas juba silmatorkavamad

punased kilejoped. Samas polnud mingeid riietumisinstruktaaze kohtunikele antud. Jalas võis kohtunikel näha kõikvõimalikus pikkuses ja laiuses seelikuid, pükse ja mõnel ka retuuse. Nimetatud särki kanti küll nende peal, sees kui ka nabapluusiks keeratuna. See jättis mõistagi lohaka mulje. Nagu ka kohtunike liikumine võistluspaikadesse. Sinna liiguti küll koos, aga mitte rivis. Tihti võis ka näha, et kohtunikud viisid võistluspaika kaasa isiklike esemeid küll suuremates, küll vähemates kottides. Kohtunike kiituseks võib öelda, et võistluspaikadesse jõudnuna isetegevust ei tehtud ja täideti täpselt ettenähtud ülessandeid.

Rühm kohtunikke teise võistluspäeva eel

Võistlejate teenindamine kogunemiskohas ja väljaviimine, sekretariaat

Võistlejate kogunemiskoht asetseb soojendussirgega samal platsil kahes suuremas telgis ning oli üks paremini organiseeritud tegevusi nähtutest. Võrdlemisi avaral ruumipinnal kontrolliti võistlejate nimede- numbrite vastavust stardiprotokollidele, kontrolliti ülima põhjalikkusega võistluspaika kaasa võetavaid esemeid ning kottide sisu. Keelatud reklaamide kinnikleepimiseks olid erinevat värvi kleepribad, mis asetati keelatud pinnale seega vastavalt koti- või võistlusvarustuse värvile. Võistlejatele olulistest väljaviimise tähtaegadest ning algavatest aladest anti teada läbi eraldi väikese helivõimendussüsteemi nii, et kuulda sai seda kogu soojendusala ulatuses. Võistlejad viidi võistluspaika ette nähtud ajal ning korralikus rivis. Tõsi, mõnedel aladel juhtus, et paremate võimaluste puudumisel näiteks staadioni teise serva marsiti otse läbi muruplatsi.

Kogunemiskoht, parempoolsel pildil kohtunikud paigaldamas keelatud esemete nimistut võistlejatele.

Väga sümpaatne oli näha, õigemini mitte näha, võistluste sekretariaadi tööd. Seda kamandas üsna resoluutse olemisega daam, kelle kehakeelest oli juba näha, et igasuguste kõrvaliste isikute (oli neil selleks siis luba või mitte) viibimine sekretariaadis on mittetolereeritav. Erinevalt Eesti võistlustel kogetust, kus niigi pinges sekretariaadi tööd segavad veel alatasa läbisaalivad kohtunikud, sportlased, treenerid ja ajakirjanikud, oli Tampere toimuvat väga tervistav vaadata. Kõik võistlustesse puutuv protokollimajandus ning muu dokumentatsioon oli asetatud asjakohaselt lahterdatuna sekretariaadiruumi ette lauale.

Info ja tseremooniateenistus

Võistluste informatsiooniteenistus oli suur. Nelja võistluspäeva jooksul teenindas võistlust seitse erinevat informaatorit, kelledest korraga olid ametis neli, sh. ka üks inglise keeles teadustav inimene. Lisaks informaatoritele kuulus brigaadi kaks *event presentation manageri* ehk informaatorite koordineerijat (kelledest üks oli rohkem küll YLE TV koordinaator), üks helirežissöör ja lisaks informaatorite vanem, kel lasus graafikute koostaja-ülevaataja töö. Kogu informaatorite seltskond asus võrdlemisi kitsastes oludes ja ebamugaval positsioonil. Nende mitte väga pikk töölaud, mis pidi mahutama ka helitehnika, infoarvutid ja muu käepärase asetses peatribüüni finišipoolses otsas, praktiliselt tribüünikatuse all. Adekvaatse pildi saamiseks platsilt pidi püsti seisma ning finišijoont nägi eestvaates, mis ei andnud jookse kommenteerides näiteks õiget hinnangut lõpetajate paremusjärjestuse osas. Paljuski, tundus vähemasti, tuginesid informaatorid videoekraanilt nähtud pildile.

Informaatorite töölaud, paremal pildil üks sümpaatsematest informaatoritest

Pildilise teabe tarvis olid Tampere staadionil kõrvuti töös tulemustetabloom ja videoekraan. Tabloom oli oma aja võrdlemisi ära elanud mitmest paneelist koosnev ekraan, mis aeg-ajalt ikka streikis ning suutis näidata korraga ainult seitsme võistleja tulemusi. Iseäranis häiris see, kui oli soov teada saada jooksude tulemusi või mõne ala finaliste. Videoekraan edastas samal staadionil toodetud YLE televisiooni pilti, mis oli küll kena, ent graafika oli võrdlemisi kehvasti loetav.

Vestlustest Soome informaatoritega selgus paraku tõde televisiooni üüratusest ja jumalusest. Ka Tampere domineeris võistluste edastamist ning teenindamist Soome rahvustelevision YLE, kes edastas küll EM-ilt kena pilti, ent pani endast sisuliselt sõltuma kogu võistluste teenindava personali eesotsas informaatoritega. Informaatorid pidid alati arvestama televisiooni nõuetega, jälgima nende edastatavat pilti ning kõnelema vastavalt sellele mida näidati. YLE soovidele ei saanud kohati vastu ka võistluste direktor ning tehniline delegaat.

YLE domineerimise kaks ilmekamat ning nähtavamamat näidet olid seotud võistlejate tutvustamisega. Kui meie oleme kodustel EKJLi korraldatavatel võistlustel harjunud väljakualadel enne ala algust võistlejaid tutvustama rivistusega ja pidulikumat, siis EM-il selleks ei vaevutud. Ka enne finaalarasid vuristasid informaatorid pärast väiksemat signatuuri ette osalevate võistlejate nimed, soovisid edu ja oligi kõik. Kas mõni võistleja oma nime kuuldes ka lehvitas või muul moel reageeris, oli tema enda teha.

Erandeid selles ilmetus tutvustamisjadas olid vaid kaks. Meeste- ja naiste odaviskes alguseks pandi elu staadionil sisuliselt seisma. Võistlejad toodi rivis sektorisse ning tutvustati neid ohtrate ovatsioonide saatel. Lihtsaks põhjuseks oli tõik, et mõlemal alal võistlesid finaalis kõrgete ootustega kolm Soome võistlejat. Ka on odavise teadupoolest soomlaste jaoks ajalooliselt midagi enam kui lihtsalt kergejõustikuala. Hiljem saime kuulda, et see oli kindel YLE nõue ja soov odaviskajaid teistest aladest nõnda eristada.

YLE kaamerad mõjutasid ka jooksualadel toimunud tutvustusi. Starter sai stardikäsu alati anda alles siis, kui kaamerad olid rajal töö lõpetanud.

Võistluste alguses torkas informaatoreid puhul kõrva, et tegemist oli sümpaatsete ja ilmselgelt koolitust saanud kogenud häältega, keda oli hea kuulata. Esimesel kahel päeval töötanud informaatoreid brigaad oli tasemel, kergelt oma sportlasi soosiv, tasakaalukalt emotsionaalne ja ka taustinfot valdav. Paraku ei saanud sama öelda kahel viimasel päeval tegutsenud informaatoreid neliku kohta. Selles komplektis torkas kõrva üks üsna raskepärased ja raiuvalt kõnelev meesterahvas ja üks sopranihäälega daam. Mõlemad olid kohati kontrollimatute emotsioonidega ja tunduvalt erapoolikumad ja. Pärast naiste 100 m tõkkejooksu finaali, kus võõrustajate Nooralotta Neziri pälvis ülinapilt pronksi (see jäi ka Soome ainsaks medaliks), kulus üsna tükk aega kui kuulmine naisinformaatori kirjeldamatust kiljumisest taastus.

Muud kuulnud vead olid tavapärased informaatortööga kaasaskäivad apsakad. Üsna mitmel korral kiirustati teabega ette (anti võistleja tulemus ja koht teada juba enne võistluse lõppu), eksiti siin-seal nimede, numbrite ja korra ka alaga. Räägiti kahetsusväärset palju ka teineteisele sisse. See on aga otseesinemiste puhul tavapärane ja enamjaolt vältimatu. Üht polnud Soome informaatoreid endale ilmselt teadvustanud: Võistleja soorituse ajal ei maksa kunagi võistleja nime öelda. Seda tehti paraku üsna mitmel korral ja rikuti ka sellega sportlase sooritust. Umbes kolmandik teabest edastati korralikus inglise keeles.

Kiita tuleb muusikavalikut, mis koosnes küll Soome- ja maailma poplugudest, ent oli maitsekalt valitud ega häirinud kõrva. Helirežissöör näitas üles ka humoorikat operatiivsust, pannes vihma ajaks näiteks mängima igihalja „It`s raining day“.

Häirima jäid tegelikult kaks asja. Jooksualadel jätkasid informaatoreid rääkimist ka pärast võistlejate tutvustamist ehk siis ajal kui oodati juba stardikäsklust. Tõsi, osa sellest ajast võttis ka YLE kaameramees, kes ei jõudnud piisavalt kiiresti rajalt ära, ent keskendumist võis see jooksjatel siiski segada kui informaatoreid ei pannud paljaks veel lisada jooksu võimalikke soosikuid ning edasipääsejaid. Teisalt see, et käimasolevaid väljakualasid praktiliselt stardi ajal ei katkestatud. Üsna tõsiselt segas see 400 meetri tõkkejookse, mis toimusid samaaegselt kümnevõistlejate teivashüppega. Kuna hüppamas olid samal ajal ka kaks Soome võistlejat (mida informaatoreid tähelepanuta ei jätnud), polnud lootustki publikut sundida vaikseks jääma. Muide, stardieelset vaikust nõudvat kõlli Tampere informaatoreid helikomplektis polnud. Küll aga pildil (sõrme suul hoidva maskoti Jänese näol), mida vähesed tähele panid.

Pead panid vangutama autasustamiste läbiviimised. Alates autasustamisele kutsutavate sportlaste kogunemiskohast, mis nagu mainitud asetseb staadioni soojendussirge ning Prantsusmaa koondisele eraldatud massaažinurgakese vahetus läheduses, lõpetades korraliku prohmakaga meeste vasaraheite parimate autasustamisel.

Autasustamiseks kogunemise koht, taustal Prantsusmaa koondise füsioterapeudid

Maailmajao vanuseklassi meistrivõistluste, nagu ka paljude teiste vähemate võistluste puhul ikkagi eeldaks elementaarset viisakust ning pidulikkust. Tampere puhul tõmmati pool pidulikkusest maha juba autasustamise signatuuriga, milleks oli USA filmistuudio 20th Century Foxi tunnusmeloodia. Ehk siis viisijupp, mis paljudele seostub nähtud ameerika menumultikatega. Teiseks: Autasustamise koht ise-enesest, mis paiknes otsatribüünil vahetult tabloo ja videoekraani all. Ei mingit eraldi rivis väljaviimist. Võistlejad toodi poodiumi taha lihtsalt seisma kuniks autasustamine (enamasti sobivalt YLE-le) võis alata. Ühe autasustamise puhul sai poodiumi juures medaleid ootavaid sportlasi näha teiste alade toimumise saatel tervelt neli minutit.

Kolmandaks, autasustatavate ja autasustajate nimede, riikide ja medalite üsna kohutav teadustamine. Lihtsalt öeldnuna, vuristas spetsiaalselt just autasustamisele spetsialiseerunud informaator kõik olulise teabe maha nagu koolikirjandi esimest lõiku lugedes. Või siis poenimekirja sirvides. Tegi seda kiiruga ja ilmetult. Õnneks järgnes alati võitjariigi hümn, mis toimunu vähegi pidulikumaks tegi. Suurim prohmkas, millele viitasin juhtus meeste vasaraheite parimate autasustamisel, kus lipuheiskajad ei osanud vahet teha võitja Zahhar Mahkrošenka kodumaa Valgevene ja tegelikult vardasse seotud Ungari lipul. Olgugi, et need kaks on võrdlemisi erinevad. Nii pidigi Valgevene vasaramees vaatama koduse hümn kõrvale talle võrdlemisi võõrast trikoloori.

Võistlustulemused, statistika

Kõik, mis puutus võistlustulemuste fikseerimisse nii jooksurajal kui väljakualadel, oli meilegi tuttava OMEGA süsteemi korraldada. Šveitsi laitmatu kvaliteet võttis nii jooksuaegu kui sooritas VDM (*Video distance measure*) abil väljakualade mõõtmisi. Mõistagi andis see tulemuste fikseerimisel olulist ajavõitu kui ka täpsust. Iga väljakualal toimunud tulemus

fikseeriti VDMi abiga keskmiselt 4-5 sekundiga, mis võistlejaterohked alad (nt. kvalifikatsioonivõistlused) viis läbi vähema ajakuluga.

Tribüünil paiknev OMEGA VDM mõõtmissüsteem

Oluline on siinkohal märkida, et iga toimunud ala eel ja järel tegid ka võistluste kohtunikud sektorites ning hüppepaikades kontrollmõõtmise mõõdulindiga üle. Ei täheldanud vähemasti küll, et tulemuste fikseerimisel esinenuks nurinaid või proteste. Ainus, mille üle võinuks ehk diskuteerida, oli meeste 400 meetri tõkkejooksu finaali kulminatsioon, kus Rasmus Mägi kaotas hõbemedali britile Sebastian Rodgerile kolme tuhandiksekundiga. Fotofiniši pilti sai hiljem vaadatud suuremas- ja vähemas seltskonnas ning meie kahtlemata emotsionaalselt erapoolikum arvamus jätnuks kirkamale medalile Mägi.

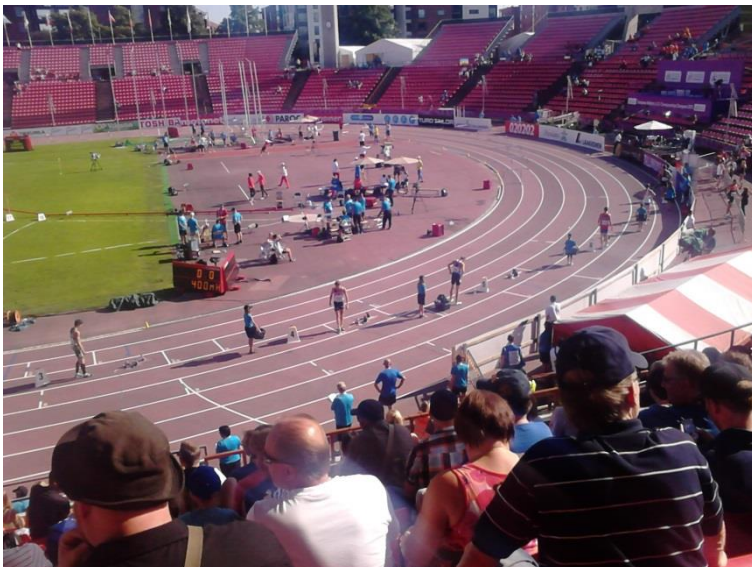
Jooksualad

Neli päeva üles täheldatud märkmetes pälvisid meilt kahjuks suurimat negatiivset tähelepanu võistluste distantsikohtunikud. Nad paiknesid võistlustel väljaspool väliskurvi reklaamtahvlite taga, kus rajanägemisega võis olla olukord nii ja naa. Teisalt, ma pole kindel kas distantsikohtunikeks võisid ehk sattuda ühed paljudest vabatahtlikest, kellele täpsemaid ja üsna spetsiifilisi juhiseid polnud edastatud. Või olid nendeks siiski kogemustega kohtunikud? Esimeste puhul oleks üht-teist vähemasti mõistetav, teiste puhul oleks pettumus seda suurem. Olles ise tribüünil, märkasin kurvijooksudes vähemalt neljal juhul võistlejatepoolset olulist määrusterikkumist, mille puhul tulnuks jooksja diskvalifitseerida.

Seda paraku ei juhtunud. Nii oli see meeste 4x400 meetri tõkkejooksu poolfinaalides ja ka meeste 5000 meetri jooksus, kus võistlejate osavõturohkuse tõttu anti start kurvist kahe erineva stardijoone tagant. Õigeaegset ühisele rajale minekut jälgivat kohtunikku ma ei märganud, küll aga nelja-viite väliskurvis startinud jooksjat, kes rada poolitavaid koonuseid miskiks ei pidanud ning kümme meetrit lõikasid.

Ilmekaimaks näiteks võiks distantsikohtunike tööst lugeda juhtumit meeste 1500 meetri eeljooksudest. Teises eeljooksus startinud norralaste suur soosik Henrik Ingebritsen kukkus kurvirüseluses ning minetas sellega ka lootuse finaali pääsuks. Norra võistkond andis sisse protesti, mida hakkas videopildi põhjal vaagima apellatsioonizürri. Komisjon hindas pilti üsna kaua ning leidis, et Ingebritsenil pole protestida millegi vastu, kui siis ainult samas jooksus startinud oma noorema venna Filip Ingebritseni vastu, kelle jalgadesse soosikust vanem vend komistas. Küll aga ilmnis sama pilti vaadates, et nimetatud noorem vend „lõikas“ üsna oluliselt kurvis jooksurada. Isegi nii palju, et jooksis olulise osa meetreid suisa ääretorust seespool. See andnuks põhjuse noorem Ingebritsen diskvalifitseerida, ent seda ei juhtunud... sest distantsikohtunikud polnud ilmset määrusterikkumist märganud ning keegi teine võistkondadest asjakohast protesti teinud. Norralaste nõrdimus sai kuhjaga tasutud samal õhtupoolikul, kui Henrik Ingebritsen võitis muljetavaldavalt 5000 meetri jooksu.

Võistluste peastarter oli meiegi starteritele hästi tuntud ning maailma tippstarterite kuuluv Alan Bell, mees kes lähetas rajale jooksjaid ka Londoni olümpiamängudel. Tema professionaalsele tegevusele polnud mõistagi midagi ette heita. Kaks stardi abikohtuniku, kes vaatasid võistlejate lähte valmisolekut, tulid kurvijooksude puhul teine-teiselt poolt lippudega ning tõstsid valmisoleku (enamasti YLE kaamera rajalt lahkumise) puhul valged lipud.

400 m tõkkejooksu poolfinaal, viiendal rajal Rasmus Mägi

Stardist jäi läbi nelja võistluspäeva silma kaks juhtumit. Mõlemad meeste 400 meetri tõkkejooksust. Esmalt meilgi ajakirjanduses kõlapinda leidnud lugu Rasmus Mägiga, kes poolfinaali eel ei leidnud rajalt stardipakke, need olid unustatud eelmise poolfinaali järel

sinna tagasi asetamata. Rasmus „jäi vahele“ sama jooksu eel oma kuulsa veepudeliga, mida üks stardikohtunikest prouadest kippus innukalt ära korjama, ehkki võistlejal oli õigust sealt viimased lonksud enne starti võtta. Et Mägi nimetatud intsidentidest suurt numbrit ei teinud, liigituski see pigem tragikoomiliste pildikeste valdkonda. Nagu ka juhtum esimesest poolfinaalist, kus diskvalifitseeriti iirlane Jason Harvey. Ilmselge valelähte teinud iirlane sai oma veast aru ning lahkus pärast võistlejate tagasikutsumist kiiruga stardipaigast mix tsooni poole. Kümnekonna sekundi käsutas keegi stardikohtunikest juba tribüünile astunud Harvey kõvahäälselt tagasi ning näitas talle kui häbiposti sattunud diskvalifitseerimist tähistavat kaarti. Antud juhtum oli kuulu järgi peastarter Belli üsna tõsiselt vihastanud.

Kohtuniketegevus väljakualadel

Kohtunikebrigaadi suurus väljakualadel oli optimaalne, 8-9 liikmeline. Kohtunikele jagatud ülessanded olid ilmselgelt ning vastavalt juhtnõõridele üsna korralikult ka tegutseti. Positiivselt poolelt jäid silma kaugus- ja kolmikhüppes tegutsenud roobimehed-kastisilujad, kelle töö oli laitmatu. Üsna oluliselt aitas ka väljakualade hea läbiviimise kuvandile kaasa ka VDM mõõtetehnika, mis tegi väljakuala läbiviimise sujuvaks ning kiireks. Ära jäid kohtunike teinekord kohmakad liikumised mõõdulindiga kasti ning tagasi. Ehkki, nagu tehnika puhul ikka, esines ka siin-seal tõrkeid ning tulemuste ootamisi.

Küsimusi tekitas ka horisontaalhüpete läbiviimise erinevus eel- ja lõppvõistlustel. Sarnaselt Kadrioru staadioniga (praegusel ajal), puudub ka Tampere kaks tribüüni ees paiknevat paralleelset kaugushüppe rada ning kasti. Neid oli vaid üks. Nõuetekohased kaks paralleelset kasti olid vasakul servas, kus tavapäraselt asus teivashüppajate paik. Seega tekkis olukord, kus kaugus- ja kolmikhüppes peeti kvalifikatsiooni- ja lõppvõistlused sootuks erinevas paigas. Võistlusmäärused seda küll ei keela, ent kas see sportlase seisukohalt kõige õigem on... Muide, kvalifikatsioonivõistluseks kasutatud hüpetekastid ulatusid otsapidi vastu jooksurada, mistõttu paiskus ka liiva üsna ohtralt Mondo kattega jooksurajale. Esimese kahe võistluspäeva jooksul vähemasti ei täheldanud, et keegi kohtunikest või staadionitöölisest oleks ka liiva jooksurajalt kas või õhtuseks finaale programmeerimiseks ära pühkinud.

Enim tekitas küsitavusi (ning oli ka nähtavam) kohtunike tegevus pikkades heidetes. Huvitavalt oli seatud ketta- ning vasaraheites heitevõrk ning võistlejate ringi sisenemine. Võrgupostid olid heiteplatsil seatud omalaadseks koridoriks, mistõttu võistlejad tulid ning lahkusid ringist tagant. See võis mõnele heitjale olla ehk harjumatu, ent tagas kordades rohkem olukordi, kus ebaõnnestunud katse puhul ei lahkunud võistlejad enam ringist „vuntsidest“ eest, vaid tagant ja lasid ka enda jaoks läbikukkunud katse ära mõõta. Nii saime vasaraheite finaalides ka selliste huvitavate tulemuste kui 4.68 ning 4.73 osalisteks. Selle tingis tõik, et lendu lastud vasar põrkas heiteringi posti ning maandus kolksatusega otse heiteringi ees, aga siiski sektori sees ja kuulus võistlusmääruste järgi mõõtmisele. Seda määrustepunkti paistsid brigaadi juhtivkohtunikud hästi tundvat. Küll aga mitte mõningaid soovitusi tegutsemise ning tegevuse koordineerimise osas.

Heitesektor

Üllatav oli näha, et nõnda kõrgetasemelise võistluse juures puudus kohtunik, kes jälginuks võistleja sooritust teiselt poolt ringi, kust samuti tuleks kontrollida võistleja määrustepärast sooritust.

See tõi ilmselt endaga kaasa lubamatu olukorra naiste kettaheitevõistluse lõppvõistluselt. Ungarlanna Krisztina Varadi avas võistluse veidi enam kui 52 meetrise heitega, mille vanemkohtunik määrustepärseks luges ning mis mõõtmisele läks. Videotabloo, mis näitas ungarlanna sooritust näitas katse järel pilti heiteringi tasapinnalt, kus nähtus, et Varadi astus selle katse üle. Ilmselt videopildist nähtuna, loeti ungarlanna juba mõõdetud katse üleastutuks ning protokolli kanti x. Samaväärset tulemust Varadi enam kahel jäarelejäanud katsel korrata ei suutnud ning võis seega ilma jääda finaalvõistluse kohast. Kasutatuks kohtunikku teisel pool ringi, jäänuks tõenäoliselt see videokorduse põhjal otsustamine olemata.

Omaette operett, lõpuks ka enam mitte lõbus, oli läbi nelja võistluspäeva vaadata heidete vanemkohtunike „signaallippude mängu“. Ringi ääres tegutsev vanemkohtunik oli kahtlemata väga tubli, jälgimaks keskendunult võistleja sooritust ringist. Nii tubli ja keskendunult, et jättis seejuures vaatamata, mis toimub pärast heitevahendi käestlaskmist väljakul. Liigagi tihti juhtus seda, et heitevahendi sektorist välja lennates nägime valget lippu tõusma ringis, aga punast lippu väljakul. Pärast mõningat pausi ning ringikohtuniku poole korduvat hõikamist kerkis lõpuks punane ka ringi juures ning luges katse ebaõnnestunuks. Signaallippude opereti teine vaatus kätkes osa, kus väljakul tegutsev vanemkohtunik otsustas järgida ringi juures tegutseva kolleegi eeskujuga ning tõsta punane lipp (valget lippu tal muide polnudki) ka siis, kui väljakul nähtu põhjal oli kõik määrustepärane. Kolmandaks vaatuseks vahetusid taas rollid ning järjekindlalt kordus kombinatsioon valge-punane-punane kuni võistluste lõpuni välja.

Kõrgus- ja teivashüppes tekitas küsitavusi lati kõrguse mõõtmise meetod, aga lähemalt mitte näinuna ei oska seda kommenteerida, vaid jätan need tähelepanekud teleri vahendusel seda

näinutele. Meeste kõrgushüppe finaalis oli küll eestlasena südantsoojendav näha, kuidas latitõstjana tegutsenud Eesti juurtega vabatahtlik kohtunik elas rõõmsalt plaksutades kaasa meie Tanel Reismani õnnestunud hüpetele. Kohtunikuna tuleb sellist erapoolikust mõistagi taunida.

Kokkuvõtteks

Eelnevaid ridu üle lugedes täheldasin, et olen oma hinnangutes Tampere võistluste kohtunikutegevusele ülemäära noriv ja karm. Samas, selle lähteülessandega sai ka Tamperele sõidetud, nimme poriseva vaateleja roll võetud ning detailidesse süüvitud. Sest alati tahaks ju ideaalset näha. Tegelikult sai ju võistlus peetud, medalid võidetud ning tulemused tehtud. Kindlasti tuleb eksimusi ette ka Eesti kergejõustikukohtunike töös, ilma nendeta ei saa.

Üldmuljes sai kinnitust siiski vargsi teada olev fakt, et ega Tampere võistlusi paremini küll ei peetud kui meil, enimini vastupidi. Kui midagi Tampere võistluste korraldamisest õppida, siis ehk seda kuidas üht-teist vältida. Muide, sama täheldasid ka teised Tampere „õppereisil“ kaasas olnud Eesti delegatsiooni liikmed, kel kahe aasta pärast juhtida oma vastutusala.

Enim peaksime ehk selgeks saama vabatahtlike ja televisiooni rolli võistlustel. Kindlasti ei tohiks me vabatahtlike kaasata kohtunikutegevusse kvantiteedi põhimõttel. Kohtunikud peaksid ka kõige lihtsamaid ülessandeid täites läbima elementaarse kursuse võistlusmäärustest ning võistluspaigas käitumise reeglitest. Tamperele jäi see kindlasti vajaka. Teiseks, tuleks kindlasti enne 2015. aasta Tallinna EM-i selgeks kuni detailideni rääkida televisiooni vastutusala võistluste kajastamisel. Pole kahtlustki, et TV on oluline ning edastatav rahvusvaheline pilt määrab Eestist, Tallinnast ning meie kergejõustikust kuvandi. Samas ei tohiks me TV-l lasta domineerida võistlejate ning võistlusmääruste üle. Leida tuleks osapooli rahuldav tasakaal, aga see on juba keeruline ning teise kirjatüki pikem teema.

Timo Tarve

